

ÚSTŘEDNÍ KONTROLNÍ A ZKUŠEBNÍ ÚSTAV ZEMĚDĚLSKÝ

ISO 9001:2015

www.ukzuz.cz

Šetření před vydáváním rostlinolékařských pasů pro sadbu zelenin

Odborný seminář 9. a 16. ledna 2020

Ing. Kateřina Jégrová, Odbor zdraví rostlin

Pasová povinnost pro sadbu zelenin

- pro přemísťování rostlin k pěstování v rámci území Unie:

platí pasová povinnost pro „**všechny rostliny k pěstování, kromě osiva**“

(dle bodu 1, přílohy XIII prováděcího nařízení 2019/2072: k osivu se dále vztahuje bod 6)

- výjimka z pasové povinnosti: při přemísťování mezi provozovny jednoho registrovaného provozovatele „v těsné vzájemné blízkosti“. V případě ČR se jedná o celou ČR
- SRK = soustavná rostlinolékařská kontrola podle nové legislativy NEBUDE
- Šetření pro účely vydávání rostlinolékařských pasů budou provádět:
 - **OPRÁVNĚNÍ PROVOZOVATELÉ** ve svých provozech nebo
 - **ÚKZÚZ**

Šetření musí splnit tyto podmínky:

- šetření se provádí buď na všech rostlinách, nebo na jejich reprezentativních vzorcích (např. 10 % z každé partie), vždy v souladu s příslušnými požadavky
- šetření se vykonává ve vhodnou dobu, kdy je nejvyšší pravděpodobnost detekce daných ŠO, např. bezprostředně před expedicí rostlin (Četnost a termíny prohlídek, popř. i vzorkování a testování, stanoví plodinové manuály pro skupiny plodin, které jsou pro pěstitele publikovány na webu ÚKZÚZ (v přípravě)
- vždy je třeba při šetření brát v potaz příslušná rizika; oprávněný provozovatel má určit a sledovat kritické body produkčního procesu

Šetření musí splnit tyto podmínky:

- šetření může zahrnovat **vizuální prohlídku, vzorkování a testování**
- vzorkování a testování se provádí, je-li to stanoveno požadavky pro přemísťování komodit v rámci EU. Pokud však tyto požadavky upřesňují, že prohlídka, vzorkování nebo testování mají být úřední, a také v ostatních případech, kdy šetření může vykonat jen ÚKZÚZ, provozovatel tyto činnosti neprovádí.
- vzorkování a testování vykoná provozovatel i při podezření na výskyt regulovaného nekaranténního škodlivého organismu v míře, která není v souladu s požadavky stanovenými pro stanoviště produkce nebo porost daného druhu nebo rodu rostliny
- výsledky šetření zaznamenává provozovatel, (evidenci uchovat po 3 roky)

Důvody pasové povinnosti

- Proč je vyžadován RL pas pro veškerou sadbu, i když na ní nejsou stanovené karanténní nebo regulované nekaranténní ŠO pro EU?
 - a) u KŠO nejsou stanoveny hostitelské rostliny, výskyt KŠO se proto sleduje všeobecně
 - b) rostliny mohou být napadeny jinými nebezpečnými ŠO, které může ČR nebo EU posoudit jako potenciální KŠO – např. Tomato brown rugose fruit virus (ToBRFV)
- **Karanténní škodlivé organismy (KŠO) pro EU**
- **KŠO pro chráněné zóny**
- **Regulované nekaranténní škodlivé organismy (RNŠO)**
- + **ŠO, proti kterým jsou nařízena mimořádná rostlinolékařská opatření**

KŠO pro EU, které se mohou vyskytnout na sadbě zeleniny:

- JEJICHŽ VÝSKYT JE NA ÚZEMÍ UNIE ZNÁM – prováděcí nařízení (EU) 2019/2072, příloha II B

KŠO	hostitelská rostlina
<i>Ralstonia solanacearum</i> (+ <i>Ralstonia pseudosolanacearum</i> , <i>Ralstonia syzigii</i> subsp. <i>celebensis</i> a <i>Ralstonia syzigii</i> subsp. <i>indonesiensis</i>)	lilek rajče (<i>S. lycopersicum</i>), lilek vejcoplodý (<i>S. melongena</i>)
<i>Xylella fastidiosa</i>	hostitelské (výskyt bakterie zjištěn v EU) levandule, rozmarýn; dotčené (výskyt bakterie zatím nezjištěn v EU, ale zjištěn jinde ve světě) brukev, lilek rajče, lilek vejcoplodý, majoránka, meduňka
<i>Synchytrium endobioticum</i>	lilek rajče, lilek vejcoplodý, a to bez vyvolání nádorotvorné reakce
<i>Globodera pallida</i>	lilek rajče, lilek vejcoplodý, paprika
<i>Globodera rostochiensis</i>	lilek rajče, lilek vejcoplodý, paprika
<i>Meloidogyne chitwoodi</i>	dobrymi hostiteli jsou např. mrkev obecná, lilek rajče
<i>Meloidogyne fallax</i>	dobrymi hostiteli jsou např. mrkev obecná, lilek rajče
Tomato leaf curl New Delhi virus	cuketa, lilek vejcoplodý, meloun cukrový (<i>Cucumis melo</i>), meloun vodní (<i>Citrullus lanatus</i>), okurka setá, paprika, lilek rajče, tykev obecná a tykev pižmová (<i>Cucurbita moschata</i>)

Zvláštní požadavky 1/3

- Zvláštní požadavky pro sadbu zelenin pocházejících z území Unie a jejich přemísťování v rámci území Unie (příloha VIII) body 12-15:

12.	lilek rajče, lilek vejcoplodý, paprika (<i>Capsicum</i> spp.); (s kořeny)	<u>Úřední potvrzení</u> , že byla splněna ustanovení práva Unie týkající se potírání <i>Globodera pallida</i> a <i>Globodera rostochiensis</i>
13.	lilek rajče, lilek vejcoplodý, paprika setá; kromě osiva	<u>Úřední potvrzení</u> , že: a) rostliny pocházejí z oblastí, které byly shledány prostými <i>Ralstonia solanacearum</i> , nebo b) na rostlinách na místě produkce nebyly od začátku posledního ukončeného vegetačního období pozorovány příznaky výskytu <i>Ralstonia solanacearum</i>

Zvláštní požadavky 2/3

- Zvláštní požadavky pro sadbu zelenin pocházejících z území Unie a jejich přemístování v rámci území Unie (příloha VIII) body 12-15:

14.	<i>Allium porrum</i> , <i>Asparagus officinalis</i> , <i>Beta vulgaris</i> , <i>Brassica</i> spp. s kořeny; cibule, hlízy a oddenky <i>Allium ascalonicum</i> , <i>Allium cepa</i> , vypěstované ve volné půdě	Musí být doloženo, že byla splněna ustanovení práva Unie týkající se potírání <i>Globodera pallida</i> a <i>Globodera rostochiensis</i> .
15.	Rostliny k pěstování čeledí Cucurbitaceae a Solanaceae , kromě osiva, pocházející z oblastí: a) kde <u>není</u> znám výskyt organismu <i>Bemisia tabaci</i> nebo jiných přenašečů organismu Tomato leaf curl New Delhi Virus (ToLCNDV) ; ...	<u>Úřední potvrzení</u> , že: a) rostliny pocházejí z <u>oblasti, o níž je známo, že je prostá ToLCNDV</u> , nebo b) na rostlinách během celého vegetačního období <u>nebyly pozorovány příznaky výskytu ToLCNDV</u> ;

Zvláštní požadavky 3/3

15. Rostliny k pěstování čeledí Cucurbitaceae a Solanaceae, kromě osiva, pocházející z oblastí:

...

b) kde je znám výskyt organismu ***Bemisia tabaci*** nebo jiných přenašečů organismu **Tomato leaf curl New Delhi Virus**

zdroj: <https://gd.eppo.int/>

Úřední potvrzení, že:

- a) rostliny pocházejí z oblasti, o níž je známo, že je prostá organismu **ToLCNDV**, nebo
- b) na rostlinách během celého vegetačního období nebyly pozorovány příznaky výskytu organismu **ToLCNDV** a
 - i) místo produkce bylo shledáno prostým organismu ***Bemisia tabaci*** a jiných přenašečů organismu **ToLCNDV**, nebo
 - ii) rostliny byly podrobeny účinnému ošetření, které zajišťuje eradikaci organismu ***Bemisia tabaci*** a jiných přenašečů organismu **ToLCNDV**.

- KŠO JEJICHŽ VÝSKYT NENÍ NA ÚZEMÍ UNIE ZNÁM – prováděcí nařízení (EU) 2019/2072, příloha II A

KŠO	hostitelská rostlina
<i>Puccinia pittieriana</i>	rajče a další lilkovité
<i>Thecaphora solani</i>	rajče a další lilkovité
květopas <i>Anthonomus eugeni</i>	paprika, zejména paprika setá a paprika křovitá (<i>C. frutescens</i>), lilek vejcoplodý, lilek rajče
<i>Bactericera cockerelli</i>	lilkovité
<i>Bemisia tabaci</i> (neevropské populace)	široký okruh hostitelů
<i>Diabrotica barberi</i> , <i>Diabrotica undecimpunctata howardi</i>	okurka a další hostitelé
<i>Heliothis zea</i>	paprika, rajče a další hostitelé
<i>Hishimonus phycitis</i>	lilek a další hostitelé
obaleč <i>Thaumatotibia leucotreta</i>	lilek vejcoplodý, paprika (<i>Capsicum</i> spp.)
<i>Thrips palmi</i>	paprika, okurka, meloun, lilek a další

KŠO pro CHZ – prováděcí nařízení (EU) 2019/2072, příloha III

KŠO	chráněná zóna
<i>Bemisia tabaci</i> Genn. (evropské populace)	a) Irsko; b) Švédsko; c) Spojené království
<i>Leptinotarsa decemlineata</i>	a) Irsko; b) Španělsko (Ibiza a Menorka); c) Kypr; d) Malta; e) Portugalsko (Azory a Madeira); f) Finsko (oblasti Ålandy, Häme, Kymi, Pirkanmaa, Satakunta, Turku, Uusimaa); g) Švédsko (kraje Blekinge, Gotland, Halland, Kalmar a Skåne); h) Spojené království
<i>Liriomyza bryoniae</i>	a) Irsko; b) Spojené království (Severní Irsko)
<i>Liriomyza huidobrensis</i>	a) do 30. dubna 2020: <u>Irsko</u> ; b) do 30. dubna 2020: <u>Spojené království</u>
<i>Liriomyza trifolii</i>	a) do 30. dubna 2020: <u>Irsko</u> ; b) do 30. dubna 2020: <u>Spojené království</u>

ŠO, proti kterým jsou nařízena mimořádná rostlinolékařská opatření

šO	hostitelské rostliny
Tomato brown rugose fruit virus (ToBRFV)	lilek rajče a paprika setá

- rostliny **mohou být přemísťovány v EU, pokud splňují jeden z těchto požadavků:**
 - a) pocházejí z oblastí, v nichž se ToBRFV nevyskytuje (což je i území ČR);
 - b) jde-li o rostliny určené k pěstování, kromě osiva:
 - i) pocházejí ze stanoviště produkce, na němž se ToBRFV nevyskytuje, jak vyplývá z úředních kontrol provedených v době vhodné k zjištění výskytu ToBRFV; a
 - ii) byly získány z osiva, které buď pochází z oblastí, které jsou prosté ToBRFV, nebo z osiva, které bylo na ToBRFV úředně testováno v reprezentativním vzorku s použitím vhodných metod a bylo v těchto testech shledáno prostým ToBRFV

Regulované nekaranténní škodlivé organismy na sadbě a rozmnožovacím materiálu zeleniny, kromě osiva – prováděcí nařízení (EU) 2019/2072, příloha IV část I

RNŠO nebo příznaky	Rostliny k pěstování (rod či druh)	Prahová hodnota
<i>Clavibacter michiganensis</i> ssp. <i>michiganensis</i>	lilek rajče	0 %
<i>Xanthomonas euvesicatoria</i>	paprika setá, lilek rajče	0 %
<i>Xanthomonas gardneri</i>	paprika setá, lilek rajče	0 %
<i>Xanthomonas perforans</i>	paprika setá, lilek rajče	0 %
<i>Xanthomonas vesicatoria</i>	paprika setá, lilek rajče	0 %
Tomato spotted wilt tospovirus	paprika setá, lilek rajče, lilek vejcoplodý, locika salátová	0 %
Tomato yellow leaf curl virus	lilek rajče	0 %
Potato spindle tuber viroid	paprika setá, lilek rajče	0 %

Regulované nekaranténní škodlivé organismy na sadbě a rozmnožovacím materiálu zeleniny, kromě osiva – prováděcí nařízení (EU) 2019/2072, příloha IV část I

RNŠO nebo příznaky	Rostliny k pěstování (rod či druh)	Prahová hodnota
<i>Stromatinia cepivora</i>	cibule kuchyňská, cibule zimní, pór zahradní, česnek kuchyňský	0 %
<i>Ditylenchus dipsaci</i>	cibule kuchyňská, česnek kuchyňský	0 %
Leek yellow stripe virus	česnek kuchyňský	1 % (*opatření příl. V)
Onion yellow dwarf virus	cibule kuchyňská, česnek kuchyňský	1 %
<i>Fusarium</i> kromě <i>Fusarium oxysporum</i> f. sp. <i>albedinis</i> a <i>Fusarium circinatum</i>	chřest lékařský	0 %
<i>Helicobasidium brebissonii</i>	chřest lékařský	0 %
<i>Verticillium dahliae</i>	artyčok kardový	0 %

Opatření s cílem zamezit výskytu RNŠO na sadbě a rozmnožovacím materiálu zeleniny, kromě osiva – prováděcí nařízení (EU) 2019/2072, příloha V část H

- Při prohlídce se sleduje splnění těchto podmínek:
 - a) při vizuální prohlídce rostliny vypadají, že jsou prakticky prosté ŠO uvedených v tabulce v tomto bodu, s ohledem na příslušný rod či druh;
 - b) veškeré rostliny vykazující ve fázi rostoucího porostu viditelné známky či příznaky výskytu ŠO uvedených v tabulkách v tomto bodu byly bezprostředně po jejich objevení vhodně ošetřeny nebo případně odstraněny;
 - c) v případě cibulí šalotek a česneku se rostliny získávají přímo z materiálu, který byl ve fázi rostoucího porostu zkontrolován a sledán prakticky prostým všech ŠO uvedených v tabulkách v tomto bodu

Opatření s cílem zamezit výskytu RNŠO na sadbě a rozmnožovacím materiálu zeleniny, kromě osiva

(prováděcí nařízení (EU) 2019/2072, příloha V část H)

RNŠO	rostliny k pěstování	požadavky
<i>Clavibacter michiganensis</i> ssp. <i>michiganensis</i>	lilek rajče	Rostliny jsou pěstovány z osiva, které splňuje požadavky vymezené v části E přílohy V a byly udržovány prosté infekce s použitím vhodných hygienických opatření.
<i>Xanthomonas euvesicatoria</i> , <i>X. gardneri</i> , <i>X. perforans</i> , <i>X. vesicatoria</i>	paprika setá, lilek rajče	a) sadba byla pěstována z osiva, které splňuje požadavky vymezené v části E pro osivo zeleniny a b) mladé rostliny byly udržovány ve vhodných hygienických podmínkách, aby se zamezilo infekci.

zdroj: <https://gd.eppo.int/>

Opatření s cílem zamezit výskytu RNŠO na sadbě a rozmnožovacím materiálu zeleniny, kromě osiva

Leek yellow stripe virus	česnek kuchyňský	<p>a) porost byl od začátku posledního ukončeného vegetačního období <u>vizuálně prohlédnut nejméně jednou ve vhodném termínu</u> pro zjištění škodlivého organismu a nebyly pozorovány příznaky výskytu organismu Leek yellow stripe virus</p> <p>NEBO</p> <p>b) porost byl vizuálně prohlédnut alespoň jednou ve vhodném termínu pro zjištění škodlivého organismu od začátku posledního ukončeného vegetačního období, přičemž příznaky organismu Leek yellow stripe virus nevykázalo více než 10 % rostlin, dané rostliny byly neprodleně vytrhány a při konečné prohlídce nevykazovalo příznaky více než 1 % rostlin.</p>
---------------------------------	------------------	--

Opatření s cílem zamezit výskytu RNŠO na sadbě a rozmnožovacím materiálu zeleniny, kromě osiva – příklady*

Stromatinia cepivora

cibule kuchyňská, cibule zimní, česnek kuchyňský, pór zahradní

Tomato yellow leaf curl virus

lilek rajče

Tomato spotted wilt tospovirus

lilek rajče, lilek vejcoplodý, locika setá, paprika setá

Další opatření uvedeny v příloze V!

Děkuji za pozornost

